

Proč dělat výzkum v klinické biochemii aneb „It´s nice in Nice“

N. Cibiček

Letošní kongres Evropské společnosti pro parenterální a enterální výživu (ESPEN) se konal 5.-8. září v téměř milionovém francouzském přímořském letovisku Nice. Jak už to na ESPEN-u bývá zvykem, boj s malnutricí neměl jenom rozměr energetický, ale také informační. Náplň kongresu byla neuvěřitelně pestrá a bohatá - účastníci s dostatečnou schopností přijímat „trávit“ a „absorbovat“ informace si mohli vychutnat svůj „pocit sytosti“ prakticky ve všech oblastech výživy. Tématicky šlo o velmi vyvážené setkání, ve kterém by se jen těžko hledaly příznaky předávkování nebo naopak nějaké deficiencie. Přednášky, vzdělávací bloky a posterové sekce pokryly mnoho otázek týkajících se specifík výživy v různých obdobích života počínaje preventivní výživou až k výživě klinické, přičemž nebyly opomenuty ani „dezerty“ ve formě prezentací výsledků základního a aplikovaného výzkumu.

Z povahy oboru klinické biochemie logicky vyplývá i naše všestranné zaměření. Nestoří našeho oboru nás učí, že bychom měli být „lékaři všech pacientů v nemocnici“. Současně teoretickou zaměření některých z nás myšlenku všestrannosti dále podtrhává. Vzhledem k několika paralelně probíhajícím sekcím však toto klinicko-biochemické privilegium odhalilo i svoji méně pragmatickou stránku představovanou nutností dělat nelehká rozhodnutí při výběru témat. Hned v úvodu kongresu jsem například váhal, mezi jinými, i mezi návštěvou modulu zabývajícího se nutriční intervencí na jednotkách intenzivní péče (JIP) a modulu týkajícího se výživy seniorů. Situace se nezlepšila ani v následujících hodinách, kdy jsem si nebyl jistý, zda-li mám dát přednost přednáškám o výživě u nádorových onemocnění anebo informacím o vlivu nervového systému na trávení. Někdy bych si přál být profesně více zaměřen na jeden „užší“ obor (dietologie? osteologie? gastroenterologie?).

Ke snížení této „tenze“ přispěl až nedělní večerní program, který již byl našťastí stejný pro všechny účastníky. O skutečně grandiózní večer se postaral prof. Pierre Dechelotte, jeho sbor a symfonický orchestr Rouenské univerzitní nemocnice. Lehce moderně a úsměvně naservírovaný koktejl evrop-

ských klasiků (Mozart, Beethoven, Bizet, Verdi, Elgar) vyvrcholil zcela originálně pojatým Offenbachovým „galopem“, jenž vyústil v obecný megaaplaus vestoje. Toto číslo nepřekonal ani následný přivítací večírek ve smyslu gastronomické „Tour de France“. Snad jedinou chybičkou šéfkuchaře, alespoň z mého pohledu, bylo nepřimíchání českých hudebních génů. V dalších dnech byla pestrost tématického menu obdobná, i když večery byly poněkud méně slavnostní. V posterové sekci jsem si po diskusích před svým plakátem vychutnal i velice zajímavé a inspirativní rozhovory o výsledcích práce zahraničních kolegů. Potěšilo mne zjištění, že moje práce (která se zabývala detekcí ischemie splachniku pomocí mikrodiálýzy a bude k dispozici i v časopisu Klinická biochemie a metabolismus) vzbudila jejich zájem a získala navíc ocenění i ze strany organizátorů kongresu. Velikou radost mi rovněž způsobilo setkání s přáteli a kolegy z Hradce Králové, Prahy a Stockholmu, kteří beztak vydařený kongres dokázali svojí přítomností ještě dochutit.

Kdyby organizátoři poněkud nezkrátili úterní program (byl pro nečleny ESPEN-u „jen“ do 17:30), tak by se mohlo zdát, že nám nedopřáli vychutnat krásy Nice za denního světla. Přítom ve starobylé řecko-římsko-francouzské Nice bylo mnoho co obdivovat. Kromě fantastického a stále ještě dosti teplého azurového moře a nádherné oblázkové pláže lemované vysokými palmami, luxusními hotely a venkovními restauracemi s těmi nejvybranějšími lahůdkami bylo toto 5. největší francouzské město plné perel ve formě historických památek, náměstí s architektonickými a uměleckými skvosty včetně jezírek a fontán, galerií, muzeí, romantických uliček a vkusných obchůdků bez druhu. Není divu, že po Paříži představuje Nice druhou nejvýznamnější turistickou destinaci Francie, když v 10000 hotelových pokojích ročně najde zázemí přes tři miliony turistů. Čisté ulice, dokonale udržované trávníky a příjemně teplý mořský vzduch umocňovaly radost z pohledu na lidi, kteří trávili čas joggingem, bruslením nebo cyklistikou při pláži, respektive trávili poklidné večery v dobré společnosti posedáváním u vína, zeleniny a mořských specialit. Fotoaparát, který jsem počátku bez ustání používal, jsem po čase odložil jako věc, která narušuje chuť této jedinečné atmosféry. Člověku místy připadalo, jakoby se všichni tito lidé právě vrátili z ESPEN-u s touhou praktikovat nové poznatky v každodenním životě. Musím přiznat, že pobyt v Nice měl na mně silně motivační vliv i v této oblasti. Vzhledem k výše uvedenému nepochybují, že se právě Nice stalo centrem Francouzské společnosti pro klinickou výživu a metabolismus (SFNEP) a každoročně hostí pracovní setkání komisí ESPEN.

Z množství nových poznatků, které si z letošního ESPEN-u odnáším, mne zaujaly zejména témata týkající se preventivní medicíny. Z nich vybírám následující dvě. Zaprvé – inhibiči protektivního vlivu cvičení a dočasného vzestupu reaktivních metabolitů kyslíku a dusíku projevujícího se snížením inzulinové rezistence suplementací antioxidantních vitaminů C a E (představil M. Ristow z Německa) a zadruhé – význam degradace proteinů pro udržení kvality jejich poolu a funkce orgánů, které na této kvalitě závisí (zejm. svalů) a rovněž pro prevenci akumulace dysfunkčních proteinů v kontextu inhibičního vlivu inzulinu na proteokatabolismus tj. na aktivitu proteasomů (přednesl K.S. Nair z USA). Uvedené přednášky vybízí k zamyšlení nad možnými a doposud neidentifikovanými riziky dlouhodobého užívání potravinových doplňků s antioxidantní aktivitou, respektive odhalují další možné souvislosti mezi dlouhodobě zvýšenými koncentracemi inzulinu, kvalitou (nejenom) svalové tkáně a rychlostí procesu stárnutí. Za plodnou považuji i účast v tzv. programu

LLL (life-long learning) kurzů, ze kterých jsem si vybral kurz týkající se výživy na JIP. Šlo zde o časově kratší analogii našich předatestačních kurzů, která vzhledem k relativně malé skupině účastníků představovala jedinečnou příležitost přímé diskuse s evropskými špičkami v dané problematice.

Závěrem bych rád tímto podpořil všechny mladé kolegy, kteří sedí „ukrytí“ ve svých laboratořích, kde konzumují tradiční českou „informační kuchyni“, aby se nebáli experimentovat a obohatit svůj jídelníček i o světové speciality, respektive představit světu svoje recepty, jakkoliv mohou být částečné nebo nedokonalé. Česká společnost klinické biochemie tyto aktivity jistě ráda podpoří. Letošní ESPEN mne navíc utvrdil v přesvědčení, že stojí za to stát se členem i této evropské odborné společnosti. Byl pro mne povzbuzením dále se ve výživě vzdělávat, posouvat své obzory v komplexních pohledech na pacienta i jeho nemoc a vůbec dělat maximum pro jeho blaho nejenom v laboratoři, ale i daleko mimo její dosah.